

ומתיחסים אחרני, ולזה אמר קחם נא אלי
ואברכסו.^(נ)

¹²³⁴⁵⁶⁷ע"פ שחורש"י ויחי תש"ו(נ)

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה.
ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי
אלקים בזה. (מח, ח-ט)

פרש"י, מי אלה שאינם ראויין לברכה,
הראה לו יוסף שטר אירוסין ושטר
כתובה, וביקש יוסף רחמים על הדבר
ונחה עליו רוח הקודש.

צריך לבאר לשון אומרו בזה. גם להבין
בעי, מה מועיל שטר אירוסין
וכתובה להיותם ראויים לברכה.^(מ)

וכר הוינא טליא, בהיותי אצל הגה"ק
מאוסטרוכצא זי"ע, אמרתי לפניו
לבאר באופן זה. דטענת יעקב באמרו מי
אלה שאינם ראויים לברכה היתה, שהוא
היה סבור שבני יוסף נולדו בלא קידושין,
שהרי לא היו במצרים ישראלים כשרים
לעדות, ונמצא שלא היו קידושיו קידושין.

אמנם יש לומר, דבאמת שפיר חלו
קידושי יוסף אף בלא עדים, שהרי
הטעם דלא מהני בקידושין הודאת בעל
דין הוא משום דחב לאחריני שקרובותיה

נאסרו בו וקרוביו בה כמבואר בגמ'^(נ).
ולפי זה יש לומר, דכיון דבבני נח לא
שייך קורבה, דאף מי שנתגייר כקטן
שנולד דמי, ולא היו שם במצרים
ישראלים זולתו, לא היה חב לאחריני,
ושפיר אהני קידושיו אף בלא עדות, על
ידי הודאת בעל דין, היינו על ידי ששניהם
הודו בקידושין אלו.

והנה הך דהודאת בעל דין כמאה עדים
דמי, אתינן עלה מקרא דכתיב^(נ)
אשר יאמר כי הוא זה^(א). וזה שאמר יוסף
לאביו, בני הם אשר נתן לי אלקים בזה,
רמז לו שהקידושין היו מטעם הודאת
בעל דין, ושפיר ראויין לברכה, ודו"ק.

עפד"ק ח"י טבת תשל"ג^(נ)

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה.
ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי
אלקים בזה. (מח, ח-ט)

פרש"י, מי אלה שאינם ראויין לברכה,
הראה לו יוסף שטר אירוסין ושטר
כתובה, וביקש יוסף רחמים על הדבר
ונחה עליו רוח הקודש.

צריך לבאר לשון אומרו בזה. גם להבין
בעי, מה מועיל שטר אירוסין
וכתובה להיותם ראויים לברכה.

ס"ח ע"ב. (נז) דברי תורה גליון תתמח (טו"ב, יב). ומה שכתב רש"י שביקש יוסף רחמים על הדבר,
העיקר חסר מן הספר. (נט) קידושין ס"ה ע"ב וברש"י שם. לשון הגמ' שם מובא בתגלון פתגמין. (ס) שמת
כב, ח. וראה רש"י שם שכתב, ורבותינו ז"ל דרשו כי הוא זה, ללמד שאין מחייבין אותו שבועה אלא אם כן
הודה במקצת, לומר כך וכך אני חייב לך, והמותר נגנב ממני. (סא) וכמו שהביאו רש"י ושאר ראשונים בקידושין
שם. (סב) יומא דהילולא דוקה"ק בעל הבני יששכר זי"ע. כתי"י, וכו' הוא במכתבי תורה סי' רנ במהדו"ח. וסי'

בחלות קידושיו של יוסף בלא עדים לקיומא

בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה.
[פמ"ח פ"ט]

מפורסם בשם הגאון מקלויזנבורג זצוק"ל [הובא בספרו יציב פתגם] בביאור הכתובים, דהנה יעקב אמר לו ליוסף מי אלה, ופרש"י מהיכן יצאו אלה שאין ראויין לברכה, והראה לו יוסף שטר אירוסין [קידושין] ושטר כתובה [נישואין], והביאור הוא דאילו נולדו בניו שלא בקדושה אין ראויים לברכה, וע"ז הראה לו יוסף ליעקב שהוא קידש את אסנת ואף נתן לה שטר כתובה, וממילא נולדו בקדושה וראויים לברכה.

אלא דיש להעיר היאך היה יוסף יכול לקדש את אסנת לאשה, הלא לא היו לו במצרים עדים כשרים, וקי"ל בקידושין סה: דאין קידושין בלא עדים, אכן הנה מבואר שם דמעיקר הדין היה מועיל הודאת בע"ד כמאה עדים, ואך דלא מהניא הודאת בע"ד משום דחב לאחריני, לפי שכאשר נעשית מקודשת הרי היא נאסרת על קרוביו והוא נאסר בקרובותיה, אכן כיון שלא היו קרובים במצרים שפיר מועיל הודאת בע"ד.

ומעתה זהו שאמר יוסף ליעקב, בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה, דהנה מבואר ברש"י קידושין שם [ד"ה הודאת] דיסוד דינא דהודאת בע"ד נלמד מדכתיב אשר יאמר כי הוא זה הרי שסמך על מקצת הודאתו, והיינו דכיון שמודה על דבר מסוים הוי הודאה, וא"כ זהו שאמר יוסף ליעקב שהבנים הללו נתן לי אלוקים ע"י קידושין שחלו בדין זה, כי רק ע"י דין

הודאת בע"ד חלו הקידושין, עכ"ד.
ונראה לפלפל בדבריו [ומתוך כך יתבארו כמה הלכתא גבירתא ביסוד דינא דחב לאחריני], דאמנם כלפי קרובים של יוסף י"ל דלא חשיב חב לאחריני כדבריו שם, אך הלא עדיין חב לאחריני שהרי אסר לה אכולי עלמא כהקדש, שהרי א"א אסורה לעלמא, והרי לכאורה מה דל"מ הודאת בע"ד כמאה עדים לענין קידושין הוא גם משום שחב לכל העולם ע"י הקידושין, ושוב צ"ע היאך קידש יוסף את אסנת לאשה, וצ"ע.

אכן תליא בפלוגתת הראשונים, דהנה ברש"י קידושין סה: [ד"ה הכא] ובתוס' גיטין ד. [ד"ה דקיימא] כתבו דמה דקידושין חב לאחריני הוא משום שאסר לה אקרובים שלו [והוא נאסר בקרובים שלה], אכן הרשב"א כתב דחב לאחריני משום דאסר לה אכו"ע, וכבר עמד על כך ברש"ש למה לא פירש רש"י כן, ויעוין מה שנתבאר לקמן, הא מיהא לדברי רש"י נכונו דברי הגאון הנ"ל דכל שאין קרובים לא חשיב חב לאחריני.

אכן כל דבריו אין להם מובן לכאורה, דמה לי שקרוביו לא היו במצרים, הא מ"מ קרוביו של יוסף יושבים בארץ כנען, וע"י הקידושין הרי הם נאסרים על אסנת, באופן דלפי"ז שוב צ"ע היאך חלו קידושיו של יוסף מדין הודאת בעל דין בלא עדים, הלא ע"י הקידושין נאסרין קרוביו על אסנת וחב לאחריני, [ובשלמא כלפי קרוביה של אסנת י"ל דכיון שנתגיירה הרי היא כקטן שנולד, אך כלפי קרוביו של יוסף עדיין צ"ע].